

filling the gap(s).

Al jaren vragen natuurbeschermingsorganisaties zich af hoe de bouwsector kan bijdragen tot een verbetering van de biodiversiteit. Er gaapt een kloof tussen de biologen/ecologen/veldwerkers, hun op onderzoek en ervaring gebaseerde praktische kennis en de wereld van 'gebouwenmakers' (ontwerpers, aanbesteders, beleidsvormers, ontwikkelaars, bouwbedrijven, producenten, ...).

Gelukkig doen thema's als **stedelijke natuur** en **natuurinclusief bouwen** de laatste tijd hun intrede in de architectuurwereld(*). Maar blijft men daar steken in een theoretisch, academisch onderzoek en een traag bewustwordingsproces. Ruimtelijke ontwerpers waaronder architecten staan vaak open voor het integreren van natuur in hun projecten, maar weten te weinig hoe dit concreet kan gerealiseerd worden. Bovendien blijft het potentieel van gebouwen en landschappen voor natuurintegratie en compensatie dikwijls onbenut. Tegelijkertijd wordt in de bouwsector *natuur* welkom geheten, maar dikwijls weegt het niet verder dan een commercieel label. Er is dus een kenbare kloof tussen de ontwerpintenties en de materiële realisatie van geïntegreerde natuurstimulerende (bouw-)elementen. Daardoor blijft het natuurinclusief bouwen hoogstens beperkt tot het plaatsen van nestkasten en bijenhôtels. Er is nood aan inspirerende praktijken die verder gaan.

In tegenstelling tot onze noorderburen is er voor natuurinclusief bouwen in Vlaanderen en Brussel nog geen beleidskader dat stimulerend en compenserend kan zijn. Zowel voor nieuwbouw als renovatie/restauratie van woningen en wijken –wat de komende decennia op grote schaal noodzakelijk zal zijn gezien de beperkte ruimte in Vlaanderen en de nood aan energetische transformatie– dienen weldra haalbare richtlijnen bepaald te worden, die bij vergunningen kunnen worden getoetst. Een inspirerend handboek, een uitgebreid netwerk van databanken en een centraal kenniscentrum zouden hierbij enorm van waarde kunnen zijn.

Vanuit de visie dat de gebouwde omgeving een volwaardige natuurhabitat is met een bijzonder ecosysteem en een groeiende impact op de globale gezondheid van onze planeet, gaat HOP:office al jaren op zoek naar de potenties van innovatieve en concrete natuurinclusieve elementen in gebouwen en landschappen. Door jarenlange betrokkenheid met veldwerk van natuurbeschermers, verworven kennis van de natuur, ecologie en brede lectuur van regeneratieve onderzoeken en projecten wordt in de praktijk getracht de 'gaps' tussen verschillende werelden/gemeenschappen en tussen droom en realisatie te overbruggen.

Deze praktijk zoekt, project per project, naar krachtige methodieken om zowel esthetisch/technisch, wetenschappelijk als economisch de potentiële winsten te verbinden. Hoe kunnen opdrachtgevers van bouwprojecten (particulieren, bedrijven en overheden) geactiveerd worden om te investeren in natuur, waarbij ontwerpers de creatieve verbindingen maken tussen de kennis van het veld en de logica van een bouwproject? Hoe kunnen maatschappelijke projecten een centrale rol spelen die ook kleine gemeenschappen (buurten, bedrijven, scholen) activeren?

In een onderzoeksproject brengt HOP:office vertegenwoordigers van verschillende partijen uit de natuur- en de bouwwereld samen. Aan de hand van enkele concrete cases/projecten worden natuurinclusieve 'bouwstenen' ontworpen en tot prototypes ontwikkeld. Deze worden vervolgens in het veld (de gebouwde ruimte) geïntegreerd en gemonitord.

Werkwijze en output? 2 parallele sporen

Spoor 1

Een onderzoekstraject met een beperkte groep deskundigen (biologen, vrijwilligers uit natuurbescherming, ontwerpers, productontwikkelaars, producenten, bouwtechnici, overheidsdiensten, ...): Veldexcursies en lezingen: bridging worlds + workshops: connecting know-how + designstudio's: creating new idea's + building labs: making prototypes; drawings + hands-on (models).

Spoor 2

Met een rapporteur (schrijver): making notes, observatie en rapportering van het proces, reflecties en vertaling naar haalbare richtlijnen voor beleid en publiek.

Betrokken organisaties:

HOP:office architects, Natuurpunt, Vogelwerkgroep Ardea, Vogelbescherming Vlaanderen, Gierzwaluwwerkgroep, Kerkuilwerkgroep, Vivara Pro, KU Leuven - faculteit architectuur (Studio Birds & Buildings, Regenerative Design), ANB, INBO, Stad Antwerpen, architecten Chartier/Dalix (Fr).

(*) o.a. via het BWMSTR label

HOP.

Antwerpen, 19.11.2023

